

WIM KIEFT

De Terugkeer

Michel van Egmond

Wim Kieft

De Terugkeer

© Michel van Egmond
© Omslagfoto: Jacqueline de Haas
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Auteursfoto: Paul Tolenaar
Tekstbewerking: Joke Jonkhoff
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4434 0
ISBN 978 90 488 4435 7 (e-book)
NUR 491

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder vooraf-gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.



*Would someone please explain
the reason for this strange behavior*

Duran Duran
'Skin Trade' (1986)

PROLOOG

AMSTERDAM – ROTTERDAM

* * *

In het najaar van 2013 ontwikkelde ik de gewoonte twee keer per week naar Amsterdam te rijden om daar in de lobby van een hotel met Wim Kieft te gaan praten over zijn jarenlange cocaïne- en alcoholverslaving. De gesprekken die we voerden nam ik allemaal op met een *voice recorder*. Thuis verwerkte ik die opnames tot een manuscript, dat ooit zou moeten uitmonden in een boek.

De aanzet hiertoe werd vele maanden eerder gegeven, tijdens een rookpauze van het tv-programma *Voetbal International*. Niet veel mensen wisten toen nog hoe slecht Kieft eraan toe was. Hij probeerde af te kicken van zijn verslavingen, maar het gevecht met de demonen in zijn hoofd was nog maar net begonnen. Soms zag hij eruit alsof hij drie nachten niet had geslapen. Niemand durfde te vragen of dit ook werkelijk zo was.

Zijn collega Johan Derksen maakte veel harde grappen over hem. Als Kieft moest niezen, mompelde hij: 'zo, daar gaat weer vijftwintig euro'. Ook vertelde hij graag achter diens

rug om dat Wim op de redactievloer altijd alle broodjes opat omdat hij geen geld meer had voor boodschappen. Maar het was ook diezelfde Derksen die hem, wanneer niemand het zag, af en toe nogal onhandig wat bankbiljetten toestopte en hem in de wandelgangen als eerste een serieuze oplossing voor zijn financiële problemen aan de hand deed. Hij hield hem voor dat een boek misschien de laatste uitweg kon zijn. Kieft had een schuld van vier ton, als het er geen vijf waren. Niemand wist het bedrag precies. Zijn administratie bestond in die jaren uit een verzameling Albert Heijn-tassen die tot de rand toe waren gevuld met ongeopende aanmaningen en blauwe enveloppen. Ze waren maandenlang door de eigenaar met een bijna religieus fanatisme genegeerd. Door een deel van de royalty's van het boek op te strijken, zou daar verandering in kunnen komen. Toch reageerde hij in eerste instantie afwijzend op het aanbod.

‘Een boek? Nee, joh, daar heb ik echt geen zin in. En dan moet ik zeker weer voor de tachtigduizendste keer over die kopbal tegen Ierland vertellen? Ik word al moe als ik eraan denk. Bovendien: wie zit daar nou op te wachten?’

Pas maanden later, tijdens die rookpauze, reageerde hij voor het eerst anders. Toen toonde hij zich plotseling gematigd positief op het verzoek om de mogelijkheid van een boek te onderzoeken. Hij stelde voor om in het College Hotel bij elkaar te komen, daar koffie te drinken en te praten. In de dagen voorafgaand aan die ontmoeting sprak ik wat mensen die hem beter en veel langer kenden dan ik. Stuk voor stuk schetsten ze

het beeld van een lieve, slimme, verlegen maar ook wat weerbarstige jongen, mysterieus maar bij vlagen opvallend open, die in weinig tot niets leek op de gemiddelde ex-voetballer. Degenen die op de hoogte waren van zijn privéproblemen spraken gelijktijdig hun bezorgdheid uit en adviseerden me ook allemaal met klem hem vooral geen geld te lenen.

Ik was die dag tien minuten te vroeg voor onze eerste officiële ontmoeting, maar Kieft zat desondanks al een tijdje op me te wachten. Die ochtend sprak hij gelijk opvallend openhartig over zijn verslavingen aan cocaïne en alcohol, over zijn angsten en zijn klinische opnames, zijn dagelijkse sessies tussen de andere drugsverslaafden van de Narcotics Anonymous, en over de financiële chaos waarin hij zich bevond, waardoor hij nu in de schuldsanering zat en moest leven van een tientje per week voor de boodschappen. Het leek alsof hij na negentien jaar zwijgen plotseling haast had om zijn geheim te openbaren.

Hij vertelde de gekste verhalen. Dat hij weleens een halve nacht in zijn onderbroek en met een groot mes in de hand op de trap van zijn eigen huis had gezeten, bang dat iemand hem zou aanvallen. Dat er een muis in zijn huis rondsloop, waarvan hij na een tijdje begon te vermoeden dat hij en de muis een soort verstandhouding met elkaar hadden. Dat zijn gewoonte om 's nachts de deur te barricaderen was begonnen met één stoel onder de deurkruk, maar dat hij er al snel de halve huisraad voor gebruikte.

Tussen het praten door ging hij met grote regelmaat naar het

toilet en maakte daar dan zelf grappen over, nog voordat ik dat kon doen. Pas jaren later zou hij een keer achteloos vertellen dat hij tijdens onze eerste interviewsessies regelmatig een kalmeringspilletje ging slikken op de wc, in plaats van plassen.

Die eerste keer stokte na anderhalf uur zijn woordenstroom.

Hij kon niet meer, zei hij.

Het kwam allemaal weer een beetje te dichtbij: de kliniek, de pijn die hij zijn moeder en zijn vier kinderen had aangedaan, de middag dat hij doodsbang en huilend in de bosjes had gezeten naast station Amsterdam RAI, de verwijdering van vroegere vrienden – alles. Opeens stond hij op, nam vluchtig afscheid en was met het fietssleuteltje in de hand op weg naar de uitgang van het hotel. Een auto kon hij zich al jaren niet meer veroorloven. Gehaast, opgejaagd bijna, zag ik hem via de tuin richting de straat lopen. Toen ik onze espresso's ging afrekenen, stonden er ook een sandwich, een jus d'orange, een stuk appeltaart en een pakje sigaretten op de rekening.

Een week later zouden we elkaar weer ontmoeten, voor sessie nummer twee. Hij belde me uit bed.

'We zien elkaar toch vandaag, in het hotel? Je komt toch wel?'

Halverwege mijn rit naar Amsterdam belde hij nog een keer.

'Hé, je komt toch wel? Ik ben er al en ik heb iets te eten besteld, want ik sterf van de honger. Ik heb alleen geen geld bij me, dus eerlijk gezegd hoop ik ook om die reden dat je komt.'

Toen ik om iets voor tien uur het College Hotel binnenliep, kwam hij weer net van het toilet. Hij zag er verward uit. Zijn bewegingen waren schichtig. Toen hij me voor de eerste keer aankeek, schrok ik. Er stond onrust in zijn ogen, om niet te zeggen: paniek.

‘Hé, voordat we beginnen,’ zei hij, ‘mag ik jou dan iets vragen? Ik hoop niet dat je het heel erg vervelend vindt, maar het is echt een noodgeval.’

‘Oké.’

‘Zou je me 250 euro kunnen lenen?’

‘Euh... Jawel. Tuurlijk.’

‘Het is voor mijn dochters. Voor hun schoolboeken. Het moet vandaag, anders kunnen ze de lessen niet volgen. Hopelijk denk je niet dat ik nu...’

‘Nee, het is goed, Wim.’

‘Hé, je gelooft me toch wel, hè?’

‘Ja, ik geloof je.’

‘Nee, oké. En kan het straks? Ja, sorry, ik moet dat geld eigenlijk vóór drie uur hebben. Ik weet niet of dat een probleem is? Ik realiseer me dat het een beetje gek klinkt, maar...’

‘Nee, het is helemaal geen probleem. Als we straks klaar zijn met praten, gaan we gelijk pinnen.’

Het was vijf over tien in de ochtend. Kieft bestelde taart, maakte een grapje over de poedersuiker en begon te vertellen. Het ging hem een stuk moeilijker af dan de week daarvoor. Hij leek zich niet te kunnen concentreren. Veel sneller dan

vorige keer zei hij dat hij 'er nu wel klaar mee was' en dat hij nu 'een beetje moe werd van zichzelf'.

Ik rekende af, we verlieten het hotel en liepen via de De Laïressestraat naar de dichtstbijzijnde pinautomaat. Daar gaf ik hem 250 euro.

'Het is voor schoolboeken,' zei hij, terwijl we naar zijn fiets terugwandelden. 'Anders kunnen ze de lessen niet volgen.'

'Maar het is midden in het schooljaar,' zei ik.

Hij stond inmiddels voorover gebogen over de bagagedrager met het roestige fietsslot te rommelen. Eerst deed hij alsof hij me niet had gehoord. Daarna draaide hij zich om en zei: 'Hé, het is echt voor schoolboeken, hoor. Ik verzin dat niet, of zo. Je gelooft me toch wel?'

Hij keek me indringend aan.

'Ja, ik geloof je,' zei ik.

Zijn slot sprong open. 'Oké. Nee, dat vind ik wel belangrijk. Bedankt. En als ik er ooit bovenop kom, maak ik het goed met je.'

Daarna reed hij hard weg richting Ceintuurbaan. Zijn achterlicht zat los en sleepte bijna over de trambaan.

Voorafgaand aan ons zesde of zevende gesprek pakte hij me plotseling bij mijn arm. 'Hé, ik heb eens nagedacht over dat boek, hè? Maar ik heb besloten dat ik jou alles ga vertellen. Gewoon. Alles.' De enigen die hij in bescherming wilde nemen, zei hij, waren zijn moeder en zijn kinderen, want die

had hij al genoeg ellende bezorgd. Maar verder mocht alles erin. Behalve dan dat hij 'af en toe een glas witte wijn dronk'. Zijn dochters zouden er alleen maar van schrikken en daar was volgens hem geen enkele reden toe. Hij had het allemaal onder controle.

Toen ik na een maand of negen was bevallen, belde ik hem op.

'Het is af,' zei ik.

'Wat?'

'Het boek.'

'Echt?'

'Ja. Godzijdank.'

'Oké, nou, mooi jongen. Gefeliciteerd.'

'Dank je.'

'En? Is het wat geworden?'

'Geen idee.'

'Hoe bedoel je, geen idee?'

'Gewoon, zoals ik het zeg: geen idee.'

'Maar je hebt het toch zelf geschreven? Wat nou, geen idee? Is het wel goed geworden? Of niet?'

'Ik hoop het.'

'Ik hoop het? Ja, ik hoop het ook. Maar heb je er zelf nog wel vertrouwen in? Of liggen we straks binnen een week bij de Kringloopwinkel? Gaan de mensen straks zeggen: *kijk dan, daar heb je die bijdehand van een Wim Kieft, die gaat het allemaal wel even uitleggen*. Want daar heb ik geloof ik niet zo'n zin in, hoor.'

‘Luister, ik heb mijn best gedaan, oké? En verder zien we het wel.’

‘O, lekker. Nee, nou heb ik er echt vertrouwen in.’

Zo sputterde hij nog een tijdje op zijn Wim Kiefts door. Toen hij daarmee klaar was, zei ik dat ik hem de tekst vóór publicatie wilde laten lezen. Dat weigerde hij. ‘Nee. Wil ik niet. Op de eerste plaats vertrouw ik erop dat het goed is. Maar ik denk ook dat het te pijnlijk voor me wordt, op dit moment althans, om het allemaal te gaan lezen. Het is allemaal nog te vers. Nee, echt, sorry, daar heb ik geen trek in.’

Ik overtuigde hem ervan dat hij het tóch moest doen, vooral vanwege de intieme aard die onze gesprekken al snel hadden gekregen. Zeker nadat hij me op een dag een verweerde plastic tas met zijn dagboekantekeningen had overhandigd, had ik het idee dat ik recht in zijn ziel had kunnen kijken.

‘Oké, oké,’ zei hij uiteindelijk, ‘omdat jij het zo graag wilt. Maar dan doen we het zo: ik lees dat boek van jou één keer door, en waar jij bij bent. En dan zeg ik eerlijk wat ik ervan vind. Ook als ik het helemaal niks vind, zeg ik het eerlijk. Ik hoop wel dat je daar tegen kunt. En daarna lees ik het nooit meer. Goed?’

‘Prima,’ zei ik.

‘En als we daarmee klaar zijn, gaan we lekker eten. Sowieso. Om te vieren dat we er vanaf zijn. Gezellig.’

‘Gezellig’ was een woord dat hij veel gebruikte. Er klonk plotseling enthousiasme in zijn stem door.

‘Ja, dat doen we. Ik kom wel naar dat Rotterdam van jou.’

Laten we afspreken in een hotelsuite. Daar lees ik dat boek en na afloop gaan we het vieren in een goed restaurant. Dat is gezellig. Toch? Jij betaalt.'

Over dat hotelgedeelte deelde ik zijn enthousiasme niet, maar dat kwam misschien omdat ik net ruim 350 bladzijden lang had beschreven hoe Wim Kieft de voorgaande negentien jaar de gewoonte had ontwikkeld om zich uitgerekend in hotelkamers compleet laveloos en stijf van de coke achter een gebarricadeerde deur te verschansen. Het leek me allemaal een slecht plan.

Maar hij stond erop. En bovendien moest het boek binnen drie dagen naar de drukker, dus belde ik een bevriende hotelier met de vraag of hij misschien de volgende dag een suite ter beschikking had, voor een project waarover ik niks kon zeggen en met het uitdrukkelijke verzoek om de koelkast vooraf van elke druppel alcohol te ontdoen. Ik was als de dood dat het verhaal van Kieft zou uitlekken. Een deel van de roddelpers was er al achter gekomen. Na een wedstrijd met de oud-internationals was hij tot zijn verbazing aangesproken door iemand van *Privé*. Die wist alles. Klinieken, problemen met dealers, alles. Er was geen tijd meer voor uitstel.

Die middag, in de inderdaad compleet drooggelegde suite van Hotel Stroom, liet ik hem het manuscript lezen. Dit project was ooit van de grond gekomen op de dag dat hij me in een Amsterdams hotel de plastic Albert Heijn-tas overhandigde met daarin zijn dagboek aantekeningen, en eindigde nu hier, in een Rotterdams hotel, met de overhandiging van zo'n

zelfde Albert Heijn-tas. Daarin zaten honderden pagina's die samen het boek vormden. Met een beetje fantasie kon je er iets symbolisch in zien.

Na enig dralen liep hij naar de grote tafel en begon te lezen. Ik ging zo nonchalant mogelijk op de bank zitten en probeerde vanuit mijn ooghoeken aan zijn mimiek af te leiden wat hij ervan vond.

'Ga je me nou de hele middag zo zitten aanstaren?'

Ik verontschuldigde me en deed alsof ik me in mijn telefoon verdiepte. Na een bladzijde of vijftientig zei hij dat ik me niet zo druk moest maken en dat hij het mooi vond. Daarna las hij verder. Soms schoot hij in de lach, soms begon hij even een tijdje in zijn ooghoeken te wrijven. Af en toe begon hij vanuit het niets enorm te zuchten en zei dan iets als: 'dat gelul over voetbal sla ik over hoor, denk je dat daar überhaupt iemand in geïnteresseerd is?' Een keer of zes onderbrak hij de leessessie en ging dan naar het toilet of nam de trap naar het dakterras om daar in zijn eentje een Camel Filter op te steken. Maar tegen het einde van de middag las hij over zijn derde klinische opname en toen werd het hem plotseling te veel.

'Hé, kun je niet even weggaan? Ja, sorry hoor, maar ik word opeens heel nerveus van jou. En ik heb nu echt iets te drinken nodig. Die koelkast is leeg, gek genoeg, die heb ik al gecheckt. Maar misschien kun jij even iets halen in die supermarkt hiernaast. Ik vind dit best heftig om te lezen. Ik wil even alleen zijn. Doe maar witte wijn. Het liefst zoet. Niet echt lekker, maar dat drinkt het makkelijkst weg. En een paar nootjes, als

je er toch bent, ben ik gek op. Geen chips, want dan word ik te dik. Jij ook, trouwens. Zoute pinda's, ook goed.'

Ik haalde de wijn en de nootjes. Alles was in een oogwenk op. Toen hij het manuscript uit had, hoefde er, op wat kleine verbeteringen na, niets te worden veranderd. We omhelsden elkaar onhandig. Daarna gingen we naar het dakterras. Er had zich een grote opluchting van hem meester gemaakt, dat kon je aan alles zien. Hij slofte niet langer. Op de trap nam hij opeens twee treden tegelijk. Boven hing hij over de reling, staarde een tijdje naar de Euromast en vroeg zich hardop af waar dat ding eigenlijk voor diende. Daarna ging hij even in een hoekje staan en belde met zijn jongste dochter Mauri.

'Ja, lieve schat... Alles is goed, alles is goed... Ja, ik ben nu in dat Rotterdam... Benieuwd wat je van het boek vindt... Het is best heftig, heel heftig... maar ook wel mooi, of zo, geloof ik...'

Toen hij had opgehangen en opgelucht kwam aanzweven, moest ik de stemming verpesten. Ik zei ik dat er nu nog één groot probleem was.

'Wat dan?'

'Je doet het in het manuscript voorkomen alsof je niet meer drinkt,' zei ik.

'Ja. En?'

'Maar je drinkt nog wel.'

'Nou... soms.'

'Regelmatig.'

‘Nee, soms. Maar luister: dat wil ik er niet in hebben. Voor mijn kinderen. Die zouden zich alleen maar zorgen gaan maken. Dat wil ik ze besparen. Die dochters van mij hebben al genoeg meegemaakt door mijn schuld. En het is ook nergens voor nodig. Ik heb het onder controle. Ik drink af en toe iets, ja. Dat klopt. Maar het is niet meer zoals vroeger.’

Ik overtuigde hem ervan dat hij toch ook hierover openhartig moest zijn. Het had geen zin de opluchting die hij de afgelopen minuten ervaarde – het gevoel na negentien jaar plotseling van een heel zware rugzak te zijn bevrijd – nu te verpesten door op slag een nieuw geheim te creëren. Bovendien een geheim dat onmogelijk geheim was te houden.

De afgelopen maanden had ik hem geregeld zien drinken, maar ik was niet de enige. In de vaste overtuiging dat hij het in de hand had, dronk hij steeds vaker in het openbaar. In restaurants, bij lezingen, na afloop van interviews. Er moesten de afgelopen maanden door wildvreemden tientallen foto’s van hem zijn genomen met een glas in de hand. De inkt van het boek zou amper droog zijn voordat de eerste snapshots al op social media zouden verschijnen. Weg geloofwaardigheid. Van hem. Van het boek. Van de schrijver.

Hij zuchtte. Na lang nadenken pakte hij zijn telefoon. ‘Oké, maar dan wil ik eerst mijn dochters bellen. Ik wil weten wat zij ervan vinden.’

Tien minuten en twee Camel Filters later kwam hij terug.

‘Het is goed,’ zei hij. ‘Zet het er allemaal maar in. Kom op, we gaan eten.’

Op weg naar het restaurant spraken we nauwelijks meer over het boek. Maar aan de zweetplekken onder onze armen te zien, waren we allebei van een grote last bevrijd. We lieten de tafel vol eten zetten en dronken de ene fles witte wijn na de andere leeg. Kieft rookte als een schoorsteen. Eerst buiten, later ook gewoon binnen. Tegen sluitingstijd waren we allebei stomdronken.

Hij zou de nacht doorbrengen bij zijn toenmalige vriendin in IJsselstein. Voor de deur van Rotterdam CS gaf ik hem honderd euro. 'Doe me een lol,' zei ik, 'gebruik dit geld om op Utrecht Centraal een taxi te nemen. En stuur me alsjeblieft een bericht zodra je er bent. Niet vergeten.' Misschien kwam het doordat ik zelf ook dronken was, maar ik verbaasde me over de toon van de zinnen die uit mijn mond rolde. Toen ik twaalf jaar oud was, heb ik eens een handtekening aan hem gevraagd – de gelegenheid ben ik helaas vergeten, maar hij zat in mijn plakboek in elk geval vlak bij mijn René van der Gijp-handtekening – en nu sprak ik hem toe op een toon alsof ik zijn moeder was. Kieft vond het allemaal niet erg. Hij nam het geld grijnzend aan en sloot de avond af met een lange omhelzing. We stonken allebei naar angstzweet en alcohol. Toen slofte hij naar het station. Ik keek hem na en hoopte maar dat hij naar het juiste perron zou waggelen.

Toen ik de volgende morgen wakker werd met een droge mond en het gevoel alsof ik een veel te strakke brommerhelm op had, bleek hij me die nacht vanuit de trein een serie mysterieuze sms-berichten te hebben gestuurd. Ze bestonden

uit wartaal, afgewisseld met een digitale scheldkanonnade die eigenlijk voor iemand anders was bedoeld. Aan de telefoon klonk zijn stem heel anders dan de avond daarvoor.

‘Zeg eens eerlijk, heb ik me gisteren héél gek gedragen? Ja, zeker, hè?’

Hij vertelde hoe de terugtocht was verlopen. Dat hij naar Utrecht was gereisd zoals hij gewend was – zonder treinkaartje – en dat hij bij aankomst op het station de plastic tas met mijn nog geheime manuscript bijna per ongeluk in de trein had laten liggen, zoals hij per jaar ook ontelbare zonnebrillen, leesbrillen en telefoons onbedoeld in allerlei coupés van het openbaar vervoer achterliet. Ook vertelde hij dat hij mijn honderd euro in zijn zak had voelen branden toen hij eenmaal op Utrecht Centraal was aangekomen. Een perron verder stond de trein naar Amsterdam al klaar voor vertrek. Hij hoefde alleen maar in te stappen en binnen een halfuur kon hij oog in oog staan met zijn vaste cokedealer. Die zou hem met open armen ontvangen.

Voor dit soort gevallen had Wim Kieft een eigen logica, een laatste vangnet in het enigszins verwarde brein van de afkickende verslaafde. Dit keer sprak hij met zichzelf af dat hij in de nog stilstaande trein richting Amsterdam naar het toilet zou gaan. Als de trein na het plassen nog steeds stilstond, zou hij weer uitstappen. Als de trein ging rijden tijdens het urineren, zou hij zich daar bij neerleggen en de honderd euro die nu nog veilig in zijn broekzak zat eenmaal in Amsterdam zo snel mogelijk omzetten in een paar lijntjes cocaïne.

Kieft – Nederlands meest notoire zwartrijder sinds de uitvinding van de spoorbiels – legde zijn lot in handen van de NS-dienstregeling.

Hoewel we die avond in het restaurant de halve wijnkelder hadden leeggedronken en het dus even duurde voordat hij was uitgeplast, was er nog genoeg gelegenheid om uit te stappen, wat hij dan ook schoorvoetend deed. ‘Godzijdank ben ik verstandig geweest,’ zei hij de volgende morgen aan de telefoon, met een stem die aan schuurpapier deed denken. ‘Ik heb wel geprobeerd zo lang mogelijk na te druppelen, hopende dat die klote-trein alsnog vertrok, maar dat hielp niet. Gelukkig maar. Uiteindelijk was ik blij dat ik vanochtend niet in een of ander hotel in Amsterdam wakker werd. Nog bedankt voor het geld trouwens. Als ik er ooit bovenop kom, maak ik het goed met je.’

Het grote publiek in Nederland hoorde het verhaal van Wim Kieft voor het eerst uit diens eigen mond in een uitzending van *DWDD*, waarin hij gelijk zó openhartig vertelde over zijn getormenteerde leven na het voetbal, dat het ter plekke de tranen in de ogen van tafelheer Prem Radhakishun bracht. Presentator Matthijs van Nieuwkerk had het over ‘een genadeloos eerlijk boek over de barre, verschrikkelijk helletocht die bijna twintig jaar cocaïne- en alcoholverslaving is’, maar zei ook dat hij zich ‘een hoedje schrok’ toen hij op het einde

moest lezen dat Kieft af en toe weer een glas wijn dronk.

'Kan dat wel, Wim?', vroeg Van Nieuwkerk, met een stem die van twijfel was vergeven. 'Kun je weer een wijntje drinken?'

'Ja,' zei Kieft. 'Ik denk het wel.'

Van Nieuwkerk: 'Ben je dan zo zelfverzekerd dat je denkt: die terugval die mij twee keer is overkomen, die overkomt mij niet meer?'

Kieft: 'Nee, die overkomt mij niet meer.'

Van Nieuwkerk: 'Dat weet je zeker?'

Kieft: 'Nou ja, goed: ik heb geleerd om nooit nooit te zeggen. Maar ik heb ervoor gekozen om af en toe een glas wijn te drinken. Ik realiseer me natuurlijk dondersgoed dat ik mijn omgeving daarmee verontrust, maar het is wel mijn weg, het is wel mijn pad.'

Het boek werd een succes. Binnen een paar weken waren er al meer dan tachtigduizend exemplaren gedrukt, en ook grotendeels verkocht. Het kreeg lovende kritieken, groeide uiteindelijk uit tot best verkochte boek van het jaar en werd driemaal onderscheiden, onder meer met de NS Publieksprijs. Tijdens de receptie die voorafging aan de televisie-uitzending waarin die prijs werd uitgereikt, werd Kieft onthaald door een contingent buigende medewerkers van de NS. Bij binnenkomst fluisterde hij: 'Denk je dat de hoogste baas hier ook is?' Hij herinnerde zich plotseling dat hij thuis nog ergens een plastic tas had staan met daarin genoeg boetes en aanmaningen om

zijn hal en een deel van de keuken mee te behangen. 'Misschien kan er wel iets geregeld worden.'

Zijn eerste reactie toen een maand eerder de nominatie voor de prijs werd bekendgemaakt, was geheel in lijn met zijn karakter ('we winnen toch niet'), want zelfvertrouwen was nooit zijn sterkste wapen. Maar op het einde van de avond stond hij toch maar mooi met confetti in zijn blonde haar tussen flitsende fototoestellen en poseerde hij met de bokaal die hoorde bij de uitverkiezing tot Boek van het Jaar. Daarna ontving hij een symbolisch treinkaartje, dat recht gaf op een jaar lang gratis reizen in de eerste klasse. Altijd Vrij, stond er in grote letters op. Hij was er blij mee, al belde hij me een paar maanden later zuchtend op en zei: 'Ik zat met mijn dochter Mattia in de trein naar Tilburg. Staat er opeens zo'n conducteurkje naast me. Voorheen begonnen die mensen al een bon uit te schrijven als ze me alleen al zagen zitten. Dus ik overhandig triomfante-lijk mijn abonnement. Zegt die vent dat ik een of andere toeslag van 1,50 euro moet betalen. Ik zeg: "Wat toeslag? Kun jij niet lezen, bijgoochem? Je ziet toch wat er op die kaart staat? Altijd Vrij. Al-tijd!" Ik was een beetje opgefokt misschien, maar niet agressief of zo. Hij wilde die 1,50 euro, maar die had ik helemaal niet. Ik was helemaal platzak. Uiteindelijk heeft mijn dochter betaald. Ik mopperde nog wat na. Zegt die man: "Wacht maar, we weten wel een oplossing voor mensen zoals u." Bij de volgende halte, Breda-Noord of zoiets, komen er opeens vier van die gasten van de spoorwegpolitie binnen. Werden we eruit gezet, omdat ik die conducteur zou hebben

beledigd! Daar stond de winnaar van de NS Publieksprijs dan, half zeven 's avonds, in het donker, op het perron van Breda, samen met zijn dochter. Weet je wel hoe ongezellig dat is?'

Afgezien van dit soort kleine incidenten, leek het eindelijk de goede kant op te gaan met hem. Het boek bracht geld in het laatje, hij werd af en toe gevraagd om in het land over zijn leven te vertellen, de relatie met Suzanne, de moeder van zijn jongste kind, werd tot zijn grote opluchting steeds beter, en zo waren er nog veel meer indicaties dat Wim Kieft langzaam maar zeker aan het oprabbelen was en stap voor stap weer zichzelf werd.

Drinken deed hij alleen nog wel.

Bijvoorbeeld op de avond dat hij, samen met Johan Derksen, was uitgenodigd door Arnon Grunberg om zich op het podium van De Balie in Amsterdam te laten interviewen. Na afloop zat hij in gezelschap van de door hem bewonderde schrijver en nog wat mensen aan een tafeltje in het theatercafé na te praten. Hoewel zijn karakter hem er normaal gesproken van weerhoudt op de voorgrond te treden en in vreemd gezelschap het initiatief te nemen, was het dit keer anders. Telkens wanneer de serveerster verscheen, was hij plotseling de eerste om de bestelling op te geven. En elk rondje bleek er precies één witte wijn te veel te zijn besteld, waarvoor hij zich graag opofferde en die hij vervolgens opdronk met een gespeelde achteloosheid die veel routine verraadde. Zonder dat het veel mensen opviel, dronk hij zo in dezelfde tijd twee keer zoveel

als de rest. Het was geen probleem, zei hij toen we buiten stonden en afscheid namen. Alles ging goed, alles liep lekker, er was niks aan de hand.

Maar een paar maanden later, op een dinsdagavond, ging de telefoon. Kieft. Hij belde zo te horen vanuit het buitenland. Er klonk veel herrie aan de andere kant van de lijn. Gelach, glasgerinkel, bestellingen die in het Spaans richting een onzichtbare keuken werden geschreeuwd.

‘Hallo? Hallo?’

Twee woorden. Meer waren er niet nodig om te horen hoe hij eraan toe was: stomdronken. Eerst speelde hij nog even toeneel en deed hij het voorkomen alsof er niets aan de hand was, maar al snel bleek dat ik live was verbonden met een tapasbar in Spanje. Hij was tijdens zijn vakantie tot in het diepe zuiden van Andalusië doorgedrongen. Als je goed luisterde, kon je op de achtergrond de bargasten horen ratelen. Al snel vertelde hij wat er aan de hand was.

‘Ik zit in Cádiz. Ik heb er een zootje van gemaakt. Ik heb me als een idioot gedragen en zo’n ruzie gezocht met mijn eigen vriendin, dat ze er niet meer tegen kon. Ze is terug naar Nederland gegaan. Zonder mij. Ik zit hier al drie dagen alleen, jongen. Ik heb helemaal geen geld meer, ik heb alles opgezoepen. Drie dagen lang heb ik alleen maar aan de sangria en de witte wijn gezeten. Ik ben ook nog het hotel uit gegoooid. Ik mag er nooit meer in, van die eigenaar. Ik kan me niet eens herinneren waarom precies. Lekker dan. Ik kan vanavond ner-

gens slapen. Hé, dit is een beetje lullig, maar denk je dat je misschien telefonisch wat geld kunt overmaken? Paar duizend euro of zo? Dat ik die hier ergens cash kan ophalen? Je krijgt het terug zodra ik weer in Nederland ben. Ik wil hier nog niet weg, man. Het is hier zo lekker. Hé, waarom kom je ook niet hiernaartoe? Gezellig! Ik heb een prima tapasbar gevonden, jongen. Het is de stamkroeg van Juanito, ken je die nog, die speler? Ze hebben er ook heerlijke kip. *Pollo*. Ik ben gek op kip, gisteren heb ik nog twee van die grote kippenpoten besteld en... ’

Ik onderbrak hem, zei dat ik even moest nadenken en dat ik hem straks zou terugbellen. Nadat ik had opgehangen, ging al snel de telefoon weer. Dit keer was het Kees Jansma.

‘Ben jij net gebeld door Kieft? Uit Spanje?’

‘Ja,’ zei ik.

‘Je hebt toch geen geld naar hem overgemaakt, hè?’

‘Nee.’

Hij zei dat hij weinig tijd had omdat hij binnen enkele ogenblikken live moest presenteren op tv. ‘Ik hou het kort. Ik heb overleg gehad met John van Vliet, zoals je weet ook een goede vriend van Wim. We hebben besloten dat we geen geld overmaken. Heeft geen zin, dat zuipt-ie alleen maar op. We kunnen hem alleen helpen als-ie terug is in Nederland. John is nu bezig een ticket naar Schiphol te reserveren, en jij moet hem richting de luchthaven praten. Hopelijk lukt dat, want hij moet daar echt weg. Ik moet nu ophangen. De uitzending begint zo.’